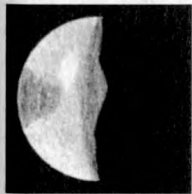

Mars-észlelések

2008. január-február folyamán 10 fő 36 észlelést végzett. Az időszak fő objektuma a szembenállás utáni Mars volt; az egyre korábbi éjféli előtti, majd esti időpontokra tolódó delelése miatti kellemes megfigyelhetőségével, bár látszó átmérője január végétől kezdve rohamosan csökkent. A többi bolygó közül a Szaturnuszról és a Merkúrról érkeztek be még észlelések. Listánkon a „w” rövidítés webkamerás észlelésre utal.

Merkúr

Idei első láthatósága január közepétől a hónap végéig, február első pár napjáig tartott, ez alatt 3 észlelés készült erről. Ambrus Ádám január 23-án észlelte először a 7 ívmásodperc méretű bolygót, közel 50% körüli fázisnál. A terminátort egyenetlennek találta – mellette egy sötét területet tapasztalt, míg egy sötét foltot a korong peremén, egy másikat a túloldalon látott. Leírása szerint egy világos folt is volt látható a bolygó D-i féltekéjén. Három nappal később, 26-án a következőképpen látta: „Délen a terminátor egyenetlen, egy sötét átmeneti rész is húzódik a vonalán, ezeket is megszakítva két

1
2
3

Ambrus Ádám Merkúr-rajzai
25 cm-es Newtonnal készültek

1. 01.23. 15:50 UT
2. 01.26. 15:40 UT
3. 01.28. 15:50 UT

Észlelő	Észl.	Műszer
Ambrus Ádám	3r	25 T
Csák Balázs	4w	28 SC
Babcsán Gábor	3r	12,5 T
Balogh Gábor	1w	28 SC
Berente Béla	5w	25 Y
Dán András	3w	20 SC
Éder Iván	4w	30 T
Kárpáti Ádám	2r	10 L
Sánta Gábor	8r	13 T
Tordai Tamás	3w	25 T

valamivel kisebb folt. Az egyenlítőnél van egy világosabb folt.” 28-án is távcsővégre kapta az addigra 8,5 ívmásodpercesre nőtt bolygót. A terminátoron három sötétebb foltot észlelt, a korong nyugati peremén továbbra is egy sötétebb alakzatot, ill. az egyenlítő környékén az előző napokon is látott világosabb területet rajzolt le.

Mars

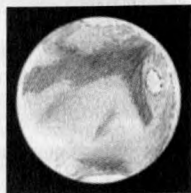
Január első bolygóészleléseit 3-án Tordai Tamás, majd 4-én Dán András végezte, de sajnos a rossz légköri nyugodtság miatt csak a főbb felszíni alakzatok tanulmányozhatók a felvételeken. Január 8-án Babcsán Gábor rajza már jobb körülmények között, 285x-os nagyítás mellett készült. Sánta Gábor január 12-én, CM 316 fok idején a következőképpen jellemzi az okulárban látottakat: „Rendkívüli látvány, 98%-os fázisú! A korongot a Syrtis Maior és a Hellas kettőse uralja, de feltűnő még a M. Serpentis kétágú foltja, valamint az Acidaliaum pereme a keleti oldalon. Az északi régió világos, kiterjedt. Az Utopia elég feltűnő, valamint a legjobb pillanatokban a nyugati peremen levő M. Tyrrhenium foltja kék színű. Itt biztosan nagyobb felhők vannak. Érdekes kis „csatornaszerű” alakzat a Sinus Sabaeus, ami a Syrtis Maiortól a M. Serpentis kezdetéig nyúlik, igen finom vonalként.”

A következő estén, január 13-án már többen is észlelik a bolygót: Babcsán Gábor, Csák Balázs és Éder Iván. A kora esti órákban Babcsán egyik rajza és Csák webkamerás felvétele szinte egy időben készül. Két órával később Éder készíti kiváló – a mezőnyből kiemelkedő minőségű – felvételeit, melyeken rengeteg részletet tanulmányozhatunk. Elsőként az északi pólus környéki kódok

1

Babcsán Gábor Mars-rajzai. 1. 01.13. 15:00 UT,
2. 01.13. 17:00 UT

2

a legfeltűnőbbek, azok struktúrája, időbeli változása – a későbbi képekhez viszonyítva – is szembeszökő. A képen ekkor a korong peremén tartózkodó Mare Tyrrhenium, Syrtis Minor, Lybia környéke fölött tapasztalható peremkód. A Hellas medence is nagyon jól kivehető alakzat, ellenben a déli pólus környékén semmilyen kód nem tapasztalható, maga a pólussapka sem látszik, hiszen ekkorra, a déli féltekei nyár idejére elszublimált. A közel két órával később készült felvételen (CM 9 fok) viszont a korong másik peremén, a Mare Erythraeum környékén tapasztalható markáns peremkód. Ez a peremkód Csák felvételén – egy kicsit korábban, CM 346 fok idején készült képen – is sejtethető. Pár nappal később, január 20-án (CM 251 fok), Sánta a következőket írja: „A látványt az M. Tyrrhenium – Sirenum – Cimmerium uralja, de a Syrtis M. „árnyéka” is. A korong közepén az Elysium világos foltja, keletre az Isidis régió, nyugatra az Amazonis és a Zephyra látható. A kisebb alakzatok közül a pólussapka (É), az azt övező sötétebb gyűrű, a Cerberus is látható és azonosítható.” Január 21-én megint többen is észlelnek: Balogh Gábor, Csák Balázs, Dán András, Sánta Gábor, Tordai Tamás. Rajzaikon ill. felvételeiken peremkódok

tapasztalhatók. Sánta 23-i megfigyelésén kiemeli a Zephyria és a Thoana-Alcyonius megszokottnál erősebb sötéttségét, valamint az Isidis felett látható kékes ködöt. A sötét területeket is kiemeli Kárpáti Ádám február 5-án kelt leírásában, kiegészítve azzal, hogy a korong pereme világos, fehér színű. Az északi pólussapka is fényes fehér színű, ezt sötét gyűrű veszi körül. Ez a felvételeken is egyértelműen látható. Január 31-én Tordai Tamás, majd február 9-én és 10-én Berente Béla készít felvételeket. Ezek az észlelések a déli pólushoz igen közel sejtetnek némi peremkód lehetőségét – ez Dán egy nappal későbbi, 11-i felvételére is igaz. Február 12-én Áldott Gábor készített felvételt, majd 20-án Berente Béla fotóival zárul az időszak. Berente felvételein az északi pólussapka igen hangsúlyos – akárcsak a bolygó fázisa.

Újabb vörös folt a Jupiteren

Új vörös folt jelent meg a Nagy Vörös Folt közelében. Augusztusban várhatóan összeütköznek, s egyelőre nem tudjuk, mi lesz a gigászi viharok találkozásának végeredménye (l. hirek.csillagaszat.hu).

A HST idén májusban készített képein egy újabb, immáron harmadik vörös foltot fedeztek fel. Az új folt mérete töredéke a testvéreinek, és ugyanabban a sávban jelent meg, mint amelyben a Nagy Vörös Folt is található, tőle nyugatra. Korábban ez az új folt is fehér, ovális alakú vihar volt, színének megváltozása pedig arra utal, hogy a vihar kavargó felhői felfelé emelkednek, mint ahogy a Nagy Vörös Folt felhői is.

Amennyiben az új vörös folt és a Nagy Vörös Folt az eddigi útját követi, várhatóan augusztus folyamán találkozni fognak, és a kisebb foltot vagy elnyeli, vagy kilöki a Nagy Vörös Folt. A rendkívüli találkozással kapcsolatban minden bolygóészlelőt felkérünk, hogy folyamatosan rajzolják, ill. webkamerázzák az óriásbolygót, megfigyeléseiket pedig a bolygórovat címére küldjék meg (tordai@mcse.hu)!

Tordai Tamás